

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pisom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerena poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise seneoziramo.

Nefrančevana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sesti poslani knjige
se ne vračajo.

Psihologični „utrinki“.

IV.

(Odgovor.)

Gospod x² s Kozjaka tolmači stavek zadevajoč breztaktno tarnanje učiteljevo o slabih dohodkih (Pop. štv. 3., str. 45) svojevoljno.

Licemerstvo, ali še kaj hujega naj bi bilo vznášeno premagovanje samega sebe? Gospod anonimus, prosim brez zamere, a Vi imate posebno mnenje o pravem moštvu! Kedo rad posluša človeka, ki tarna in jadikuje bodisi nad boleznijo, nesrečo ali čemur drugim? Še naravno sočutje, koje se v nas vzbudi pri pogledu na bolnika ali nesrečneža gineva, če se tožbe dotičnikove pretiravajo, dasi — naj to kar tukaj omenim, da se v v naprej izognem vsakemu nespornazumljenju — tako ohlajenje nikakor nima ovirati dejanjske milosrčnosti. Svet je trd in mora biti. Kedor ne zna brzdati svojega čustva, ni sposoben za krepko tekmovanje v borbi življenja. Da, celo resne posledice lahko ima pretirana mehkočutnost. Toliko v ozačenju staljšča.

Tako hudo še vendar ni z nami, da bi se nam brala beda raz obraz vkljub temu, da malokateri slovenski beletrist more izhajati brez žal — junaka, učitelja, slikajoč ga tukaj snedlo osebo s špičastim nosom, špičasto brado in bogsigavedi čim še, tam z oguljeno suknjo in tankimi hlačami opletajočimi se krog suhih beder. — Blažena poezija!

Od blagohotja, ki bi se naj mesto zavisti izcimilo in ki ni malega pomena za učitelja trpina, pač mnogo ne pričakujmo! O, kako bi naleteli — čuditi bi se moral, če še gosp. x² tega sam ni izkusil — v prvem slučaju, ko bi nas razmere prisilile ali že v poslovanji v svojem poklicu ali v zasebnih zadevah, da se, kar se vendar često prigaja, proti občanom po robu postavimo. Kako bi se nam predbacival vsak poklonjeni dar. Smelo rečem, da, če se hočemo opirati na dejansko (in taka je bila v mislih) blagohotnost ljudstva, tedaj se moramo otresti prej svojega stanovskega ponosa, svoje samostojnosti.

Pa, reče kdo, čemu govoriš o razporu med učiteljem in občani; se li ne glasi lepše govor o slogi, sporazumljenju, medsebojnej prijaznosti —? Da, slednje je lepše — koga še niso ganile idile iz življenja na deželi —, a, kje najdeš to v istini? Odgovarjam mu kratko s pesnikovimi besedami:

So lange nicht den Bau der Welt
Philosophie zusammen hält,
Bewegt sich das Getriebe
Durch Hunger und durch Liebe.

Na čem višje stopnji naobrazbe stoji učitelj, tem manj razporov mu bo grenilo življenje, da-si se jih tudi najboljši celó ubraniti ne more in nasprotno. Valovi nasprotij in tekmovanja, torej razporov gibljejo povprečno družbeno življenje, da ga z drugimi činitelji vred varujejo prestanka, oslabljenja, omehkuženja, v nižjih slojevih silnejše nego v višjih, da si tudi marsikoji valček pluskne visokogori po stanovski lestvici — gibljejo nja, kakor giblje vihar morja in jezera, „da se voda v njih ne usmradi.“

Zakonito zajamčenih dohodhov z moledovanjem zboljšati ne moremo vzbujati, pa v ljudstvu omilovanje in sočutje ter izkoriščati ja, to gosp. x² s Kozjaka — zdi se mi netaktno. Če ti vpljivna oseba pomore pri krajnem šolskem svetu do sežnja drv, nad tem se nikdo spodtikal ne bo, a takšnih izjem mi niso bile na umu.

Gospod x² govorite o zavisti. Da, prav imate, vlada zavist, a ne radi „mastne“? plače, iskati jej je izvora drugod. V vsakem človeku, če še ni izgubil naravne senzibelnosti čustva, vzbudi se neka zavist, če vidi, da drugi vspeva, napreduje gmotno ali duševno, da se mu skazuje priznanje, čast i. t. d. To je odpustljivo, ker naravna sebičnost vzbuja to dvojce: Duševno razviti te pojave v sebi uduši, ter ob jednom jači svoj značaj, duševno nezreli jih očito kaže ter jim dà o priliki duška. Tako pri nas. Ko se je naš stan jel riniti na socijalno površje, vzbudila se je v mnogih zlasti nižjih slojevih neka zavist, koja nas z ozirom na povedano celo nič presenetiti ne sme, a še umljivejša nam mora biti mržnja občanov do šole, ki poleg tega še morajo videti, kako se z njihovim denarjem stavijo in oskrbujejo šole; ščuvalec, ki skrbe, da ta mržnja ne preneha, pa nikjer ne manjka. — Vsekako drugače pa se dozdeva slična prikazen od strani razumništva, koje se pri nas dokaj rado znese nad učiteljstvom: Prvi v javnem zboru kaže učitelja malovrednim elementom, drugemu služi kot umazana snov šepavi realistik, tretji brani mu vstop v odlično družbo . . . In če se sproži prošnja o zboljšanju plač! O, srečni davkoplačevalec, koliko zagovornikov imaš tedaj!

Kje je vsemu temu iskati uzrokov, tega nočemo dalje preiskovati, naj nam zadostuje zavest, da take prikazni niso le naključje.

Dostavimo samo, da smo vzlic plitvej naobrazbi daleč od tega, nego da bi nas takšno preziranje iz osebne gizdavosti bolelo. Ne, boli nas, ker se takim potom bóri naš ugled, brez katerega je delo naše brezplodno in kojega v potu obraza stavimo, sproti krši in ruši, in sicer ruši od onih činiteljev, koji se tudi čutijo poklicane obrazovati in plemeniti narod.

In tu mi je opozoriti zopet na ono krepost, koje gosp. x² smatrate licemerstvom, to je premagovanje samega sebe, uverjen, da se bova sedaj sporazumela. Iz slednjega jedino izvira pristna moč, pristno moštvo, in — mož nam je treba. Da, je še plevela med nami, kje ga ni? — a le po duševnih naporih dvigne se posameznik, dvignil se bo naš stan do odločenega mu stališča. V samem sebi iskati nam je zaslombe in v slogi rastla nam bo moč, oklenimo se! Od zunaj pričakovati pomoči, bilo bi otročje početje. —

Da na zunanjo stran ne bom segal v osebne naše družbene razmere, podajam tu črtico, duhtečo zdravo realistiko. Naslajajmo se žnjo.

„Nekrolog.“ *) Smrt razprostrla je temna svoja krila nad mestom Pönöge. Solze bile so močile očesa in vzdih dvigali prsi.

Andreja Pataki-ja ni več.

Pisane cvetke krasile so mrtvaški oder in debele voščene sveče razsipale so blestečo luč; a vendar vladala je po žalnej sobi grobna groza.

*) Iz madjarščine po „Gr. Tagblatt-u.“

Mirno ležal je Andrej Pataki na odru, nedvomem svedok nesreče, koja je dohitele Pönöge.

Pred štiri in dvajsetemi leti bil je prišel Andrej Pataki kot pomožni učitelj v Pönöge. Komaj se je bil malo udomačil, že je jel neutrudljivo delovati v prid someščanom in posvetil moči svoje blagru in napredku nove domačije. Ta delavnost bila mu je spremljevalka do zadnjega vzdihla.

Po njegovemu trudu osnovalo se je „Pevsko društvo pönögeško“. To društvo vspevalo je in tudi danes pokazalo svojo vrlost, ko je zapelu Andreju zadnje slovo.

Vsako novo podjetje terja gmotnih žrtev, tembolj v Pönögah; kjer se je nasprotovale vsakej novotariji. Navdušeni Andrej pomogel je preko teh ovir, daroval je trdo prihranjene goldinarje.

S pričetkom pevskega društva je ob jednom napočila zanj zlata doba — čas prve ljubezni. Pri otvorjenji seznanil se je bil z hčerko čislane meščana, ter jo po kratkih ovinkih popeljal k oltarju. V znak priznanja bili so ga mestni očetje ob priliki poroke imenovali učiteljem. Žena prinesla mu je precejšno doto ter obdarila ga vrh tega v kratkih obrokih z dvema zalima hčerkama. Vsled ženitve in imenovanja učiteljem bili so mu dohodki narasli in srečen je bil, da mu je odslej mogoče darežljivosti svoje še bolj vstrezati.

Komaj so bili medeni tedni odhiteli, že najdemo Andreja sredi raznovrstnih načrtov in opravil. Baval se je z mislijo, bi li ne imestno ustanoviti tudi požarno brambo. Da, treba je je; nekaj shodov in zborovanj in sklep bil je storjen. Toliko „eljen“ov še ni odmevalo po pönögeških ulicah, kakor tedaj, ko je „Prostovolj. požarna bramba“, njej na čelu Andrej Pataki, prvokrat vrstoma stopala po mestnem tlaku.

Mestu trebalo je še sirotišnice. Prvi poklonil je Andrej Pataki izdatno svoto v ta namen. Na njegovo prizadevanje osnovala se je tudi „Posojilnica“, osnovalo „Oleposhalno društvo“. (Kedo našteje vseh zaslug!)

Naš Andrej bil je imenovan častnim občauom in načelnikom raznim društvom. Vplivnih teh častnih služb ni izkoriščal za se, bile so dobrodošla sredstva njegovemu blagodejnemu delovanju v prid mestu, v prid meščanom.

Danes leži Andrej Pataki tih pod tesno gomilo. V miru naj počiva in lahka mu bodi zemljica!“

*

Ta nekrolog brale ste tudi mladi, lepi deklici hčerki Andreja Patakija in med branjem glasno plakali. V bridki tugi tolažila ju je hvaležnost someščanov, ki je tu izražena črno na belem, v gorkih besedah. Ponos na očeta vlival se je v ranjeni srci, olajšujoč grenko bol

Premine nekaj dni. Vrne se mir v tužna srca Pönögečanov. Zalolici deklici osamevate. Misel na bodočnost vzbuja se jima vedno živeje in mračne podobe vstajajo pred nedolžnimi očmi.

Nekega jutra trkate na duri politiskega uradnika, da si izprosile — poselski knjigi.

J. Fischer.

Slovenski pravopis.*)

Predgovor.

Ako čitamo razne slovenske knjige in časopise, ne oziraje se na privatna, dostikrat

*) Konferenčni elaborat, po navodu c. kr. okr. šolsk. nadzornika g. dr. Janka Bezjaka priredil Jernej Černko, učitelj pri Št. Jurju v Slov. gor.

še bolj pomanjkljiva pisma, zasledimo veliko nedoslednost v pisavi. Čestokrat najdemo v enem in tistem listu, da celovjednem in tistem članku, oziroma dopisu besedo z jednim in tistim pomenom različno pisano, oziroma tiskano. Sitne so take pomanjkljivosti po-

sebeno v mladinskih spisih, v učnih knjigah ter nič manj tudi v drugih knjigah in spisih.

Zelo različno in nedosledno se pišo krajna in deželna imena, katera sestojé iz dveh ali več besed ter iz teh lastnih imen izvedeni pridevniki.

Katera pisava nastopno navedenih imen je pravilna?

Pri Malinedelji, — na Gorenještajerskem, Pri mali Nedelji, — na gorenjem (zgornjem, gornjem) Štaj. Pri Mali nedelji, — na Gorenjem (Zgornjem, Gornjem) štaj. Pri Mali Nedelji — na Gorenjem (Zgornjem, Gornjem) Štajerskem. Pri Mali-Nedelji; — na Gorenje-Štajerskem i. t. d.

Slov. gorice, — Ptujsko polje, slov. Gorice, — ptujsko Polje, Slov. Gorice, — Ptujsko Polje, slov. gorice, — ptujsko polje in dr.

Je-li v takšni pisavi kakošna doslednost?!

Razumen človek se ravna v vsem svojem djanji po zakonih in se v tem loči od nevedneža, ki zakonov ne pozna, in od vetrnjaka, ki omahuje na vse strani, kamorkoli ga sapa nagiblje. Takih vrto-glavcev se tudi nahaja med našimi pisatelji in časnikarji le preveč. Kakor aprilovo vreme, tako nestanovitni je njihov pravopis. Zares nekako neprijeten vtis napravi čitalecu pogostna in dostikrat prav samovoljna razlika v pisavi mnogoterih pisateljev.

Žal, da se pred 3mi ali 4mi leti (če se ne varam, po g. prof. Pletersniku) sprožena ideja ni oživila tudi dejansko, vsled katere bi se izdajal časopis, ki je nameraval urediti slov. pravopis. Želeti bi bilo, da bi se merodajni krogi zjedini in slovenski pravopis tičoč se krajnih imen, kakor tudi glede na pisavo u in v, l in v, l in lj, n in nj i. dr. pretresali ter mu odkazali strožje meje. Besede pa, katere se ne dajo glede na pravopis spraviti pod kako jasno in določno pravilo, naj bi se zbrale in v kakem listu ali knjigi priobčile in po odkazanem jim pravopisu v bodoče tudi pisale vselej in povsod dosledno, a ne kakor ravno „nanese“ pisateljevo pero ali njegova „dobra volja“.

Tako urejen slov. pravopis pa bi naj potem vis. ministerstvo zaukazalo ravno tako strogo za šole, kakor je to storilo za nemški jezik.

Ker pa nam bode tega zrelega sadu menda še dolgo čakati, treba nam je z ozirom na vsakdanje potrebe in še posebej za šolsko porabo odločiti se že zdaj za jeden pravopis, po katerem bi se mogli vsi zanesljivo ravnati.

Nadejam se, da bode po današnjem sklepu določena tvarina iz tega dela poučnega jezika ravno sedaj dobro došla dotičnim gg. šolnikom, ki prirejajo nove slov. učne knjige za ljudske šole.

A. Veliki črkopis v slovenščini.

Načela in pravila o rabi velikih črk v slovenščini.

Velike črke naj odlikujejo besede, naj razločujejo stavke in odstavke v slovenščini, kakor je to običajno v drugih izobraženih evropskih jezikih.

Raba velikih črk se je do današnjega dne v slovenščini itak že zdatno omejila nasproti minolim stoletjem, ko so pisali poleg začetnih črk tudi po cele besede z velikimi črkami.

Veliko začetno črko rabimo:

1. v začetku pisave (tiska);

2. za piko, prašajem in klicajem, kadar sklepajo stavkovno misel; tudi za dvopičjem, kadar svoje, oziroma besede koga drugega neizpremenjene zapišemo (direktni govor), ne pa takrat, če naštevamo kaj;

3. v začetku vsake vrste v pesmih;

4. a) v besedi Bog, (t. j. pravi Bog, nasproti paganskim bogom) in njenih namestnicah; n. pr.: Vsemogočni, Večni, Gospod, Oče, Sin in sv. Duh, sv. Trojica; nadalje sv. Rešnje Telo, Srce Jezusovo in Marijino kot predmeti čiščenja;

b) istotako v pismih zámke: osebne in svojilne, ki zaznamujejo tistega, kateremu pišemo in kar je njegovega; tudi naslove, ki pri višjih take zaimke nadomeščajo in nazivke, n. pr.: Ti, Tebe, Tvoj, Vi, Vaš, Vam, Vaše Blagorodje, Vaša Prevzvišenost, Vaša cesarska Visokost, Vaše Veličanstvo, Vaša knezoškofovsko Milost i. t. d. nazivki: Karol Veliki, Ferdinand Dobrotljivi, Franc Jožef Prvi, Friderik Rudečebradec i. t. d.

c) nadalje naslove knjig in časnikov, in sicer se pišeta tu pridevnik in samostalni z veliko začetnico n. pr.: Slovenska Slovnica, Drugo Berilo in Slovnica, Prva Čitanka, Tretja Računica, Slov. Gospodar, Dom in Svet, Ljubljanski Zvon i. dr.

5. a) lastna imena oseb in družin, narodov, delov sveta, dežel, mest in drugih krajev ter njih prebivalcev, morjâ, rek, potokov in studencev; tudi priimke živali, n. pr.: Anton, Vekoslav, Roza, Hribar, Kavčič, Slovenec, Indijanec, Azija, Koroško, Celje, Pohorje, Drava, Jareninčan, Poljanec, Goričan, Štajerc, Celjan, Šmarječan, Pesnica; — — — (konj.) Rujavec, Cezar, (krava:) Dimka, Lisa, (pes:) Pazi, Filaks i. t. d.

b) od osebnih in družinskih imen izvedene svojilne pridevnike z obrazili **ov (ev) in**, ne pa pridevnikov in drugih lastnih imen, n. pr.: Dragotinov, Tomažev, Nežin, Kosov, Logarjev i. t. d., čitam Stritarjevo povest — — ne pa sledečih pridevnikov: mariborski (trgovec, — okr. š. svet), ljutomersko (vino), muricodolska (živina), graško (predmestje), južna železnica, ljubljansko (dekle), azijski (otoki) i. dr. dunajsko mesto, pohorsko gorovje, afriška puščava, ogerska planjava i. t. d.

c) v lastnih imenih, katera so iz pridevnika in samostalnika, ki sam za sé ni lastno ime, rabimo le v prvi besedi veliko začetnico: Slov. gorice, Ptujsko polje, Novo mesto, Zidan most, Laški trg, severno Ledeno morje, Tiho, Atlantiško, Jadransko morje i. dr.

Opomba. Ravno pri tej točki (5, c) je čestokrat težko določiti mejo med pravim krajnim lastnim imenom in obnim imenom, n. pr.: solčavske planine ali Solčavske planine; — savinska, savska, dravska, pesniška dolina — ali Savinska, Savska, Dravska, Pesniška dolina; ogerska planjava — ali Ogerska planjava; afriška puščava — ali Afriška pušč.; azijski otoki — ali Azijski otoki; ljubljansko močvirje — ali Ljubljansko močvirje i. dr.

V tem slučaju prepuščamo velepisje navedenih besed pozameznikom; da znamenijo velike črke z malimi začetnicami, kadar ne smatrajo teh imen za lastne, je tukaj izjema.

d) ako je pa že samostalni sam lastno ime in se mu pridevnik spred postavlja le zaradi razločevanja, v tem primeru se pišete obe besedi z velikima začetnicama: Zgornje, Srednje in Spodnje Štajersko, Skofja Loka, Nizke Ture, Slovenska Bistrica, Slov. Gradec, Male Lašice, Zgornji Porčič i. t. d.

e) jednako se pišejo tudi krajna imena sestavljena iz „Sant“ in imena svetnikovega, ako ste ohranjeni ne nadalje skršeni obe besedi: Šent Jakob, Šent (St.) Jurij, Šent (St.) Lenard, etc.; ako je pa prva nadalje okršena in morebiti tudi druga kaj drugačna kakor je sicer, potem se pišete vkup kot jedna beseda z jedno samo veliko začetno črko: Šmartin, Šmarjeta, Šanklavž, Šansuri i. t. d. Ako se rabi namesto „šant“ domače „sveti“, gre v krajnih imenih tudi to pisati z veliko začetnico: Sveti Jurij, Sv. Križ, Sv. Trojica i. t. d. ako se piše le: sv. Jurij, pomeni to svetnika, a ne kraja, ki se po njem imenuje.

B. Razlogovanje.

Glavno pravilo razlogovanja v slovenščini je: razloguj po sestavi in izpeljavi: temu pravilu se morajo podvreči vsa druga pravila in pridejo še le v drugi vrsti v poštev.

V posameznih slučajih treba se je ravnati po teh le pravilih:

1. a) soglasnik med dvema samoglasnikoma — seveda v nesestavljenih besedah — vzame se k nastopnemu zlogu, n. pr.: mi-za, vo-da, ve-ter, pti-ca i. t. d. to velja tudi o neločljivih soglasnikih: lj, nj in šč; n. pr.: ne-de-lja, pon-de-ljek, vo-lja, o-lje, ma-nje, (manj-ši), ko-nji, ko-sta-nji, pre-kanjen, kr-ščen, spu-šča-ti, na-ra-šča, me-ščan, kr-ščan-ski i. t. d.

Opomba. **st** sta ločljiva soglasnika; glej opombo sub b).

Izjemo o pravilu 1. a) delajo sestavljenke: obidem, razor i. dr.; po tem pravilu bi morali deliti: o-bi-dem, raz-or, kar pa ni prav; prav je: ob-i-dem (ob + idem), raz-or, raz+or; nasproti pa: na-zor (na + zor).

b) ako se nahajata dva soglasnika sredi besede — izvzemši sestavljene in izvedene besede — takrat vzamemo prvega k prvemu, drugega k nastopnemu zlogu; pri tem smatramo tudi samo lj, nj in šč kot neločljive samoglasnike, n. pr.: ta-bla, meg-la, plat-no, ges-lo, vr-tam, ot-rok, mač-ka, srebro, blis-ka-ti, o-rod-je, vid-ra, o-med-li, navad-no, ok-tob-ra, sab-lja, rah-ljati, jag-nje, mes-to, kos-tanj, kos-ta-nji, kr-ščen, sloven-šči-na i. t. d.

Izjemo delajo sestavljenke: pomlad — po-mlad (iz po + mlad) in jednake besede.

NB. Neločljivi so v slovenščini **lj, nj, šč**; vsi drugi zlogi se dajo ločiti, torej tudi mesto — mes-to, tab-la, i. t. d. To je prikladnejše slovenščini, nego pravilo o ločljivosti raznih skupin. — To vse sledi iz prvega glavnega pravila, n. pr. met-la, ker je sestavljena iz met + la; tako natak-ni-ti, reb-ro, ob-ljub-ljen, se-stav-ljen, ob-jav-ljen, ob-le-ka, last-na, cest-ni, mest-no i. t. d.

c) če je več soglasnikov (ko dva) med dvema samoglasnikoma, potem naj se vzame prvi (oziroma prva dva) k prvemu, drugi (oziroma druga dva) k drugemu zlogu: groz-dje, vrs-ta, prs-ti, brs-kam, klinč-ki, soln-ce, soln-čnik i. t. d.

Tudi to pravilo dobi svoje pojasnilo v prvem gori navedenem. Torej bom ločil solnce — soln-ce; kajti beseda je tako izvedena (obrazilo **ce**); a nasprotno: odpreti — od-pre-ti. Čestokrat pa pravila c) sploh

ne bom mogel rabiti, n. pr.; sovraštvo — so-vra-štvo; kajti obrazilo je stvo, ki je tu postalo **štvo** iz žstvo; tako tudi bo-ga-stvo; torej tudi roj-stvo, roj-stve-ni i. t. d.

C. Pravila

o rabi l in lj, n in nj, l in v, u in v, š, ž in č, o pisavi nekaterih tujk in data.

Navedene črke, dasiravno neznatne, pravile so že marsikateremu pisatelju težkoče, katere se pojavljajo pri drugače mislečih ocenjevalcih (kritiki) dan za dnevom v tako zvanih „peresnih bojih“. Skoraj najdemo toliko pravil, kolikor glav. Zelo nam je treba pri tem ravno zjedinjenja in jednostavnosti, da bode tem načinom pravilo lažje razumljivo tudi manj izobraženim čitateljem in pisateljem ter prikladnejše otroški doumljivosti.

lj pišemo: a) za soglasniki b, m, p, v; n. pr.: sablja, zemlja, konoplja, mravlja, čevljar itd. tu je izjema: ta **bla**; a nikdar se ne piše lj, če ustnik in l **začenjata** besedo; torej: pluča, pluti, plod, bloditi, vladati, mlad; laž, lepo, lizati, lice, luska, log itd. izjeme so le: **bljuvati**, **pljuvati**, **ljubiti**, **ljudje**; nekateri pišejo tudi: pljuča in pljuskati;

b) v končnicah **ljam**, **ljem**, **ljen**, **ljiv**, **ljej** (ljaj), **elj** in **telj**; **spravljam**, **peljem**, **zgubljen**, **deljen**, **strašljiv**, **migtlej**, **smehlaj**, **prijatelj**, **učitelj**, **voditelj** itd.

c) v besedah: **ljubezen**, **ljudje**, **ljubi**, **ključ**, **kljun**; — **volja**, **polje**, **zelje**, **nedelja**, **veselje**, **zadovoljnost**; — **kralj**, **metulj**, **bolj**, **dovolj**, **molj**, **angelj**, **postelja**, **zgolj**, **zategadelj** i. dr.

Različno pišejo čestokrat oblike:

angelj, angeljevem . . „Vrtec“;
angel, angelovem . . „Dom in Svet“;
krogla in kroglja, — kljun in klun, — večidel in večidelj, — dovoliti in dovoljiti, — zategadelj in zategadel, — kôl in kolj itd.

Pravilne oblike so: krogla, dovoliti, kljun, kol, angelj, večidel, pa: zategadelj.

Brez **j** pišemo: klop, klobuk, klet, klaja, klicati; pluča, plug, upliv, plača, pleča, plavati, plosk, plitev, plezalci, plesen, pliska, sila, pola (papirja); pepel, polovica, vol, kol, gol, zrel, mrzel; bled, blago, bližni, blediti, blato, tabla;

nj: njiva, njega, gnječa; skušnja, košnja, krošnja, skrinja, jagnje; manj, nanj, konj, vonj, kostanj, zastonj;

v izvedenkah: sedaj — sedanji, zunaj — zunanji, jutro — jutranji, zvon — zvo-njenje, nagne — nagnjenje, rana — ranjen;

jn: raj — rajni (od raj), kraj — krajni, meja — mejnik (= mejaš), mejni grof so izjeme; vendar sta že svoje dni „Popotnik“ in „Ljublj. Zvon“ zabredla v skušnjavo, polotiti se oblike: ranji nam. rajni;

l pišemo namesto **v** (**u**): volk, volna, bil, vesel, delal itd., žolna, polno;

v pišemo namesto **u**: rokav, siv, živ, roč, lev itd., avgust, Evropa, Edvard, volitev;

j pišemo namesto **i**: gaj, moj, pij, povej, daj, roj itd.; ker se v slovenščini po dva različna samoglasnika ne družita, razun v nekaterih sestavljenkah n. pr. priimek, pouk, nauk;

jednako napačne so oblike nastopnih besed v slovenščini, ako se med združena samoglasnika ne vrine soglasnik **j** oziroma **v**:

tujke, več ali manj udomačene	Maria,	pravilno	Marija,
	Juliana,	„	Julijana,
	Antonia,	„	Antonija,
	Valeria,	„	Valerija,
	Avstria,	„	Avstrija,
	Azia,	„	Azija,
	laik,	„	lajik,
	fiziognomika,	„	fizijognomika (fi- ziognom.)
	idea,	„	ideja, [zijonom.]
	variacia,	„	varijacija,
	januar,	„	januvar,
	februar,	„	februvar,
	eventualno,	„	eventualno i. dr.

Izjema: živio je hrvaška oblika, 3. oseba deležnika preteklega časa = živel; živio = naj živi; torej je boljše tako pisati, da se loči od 3. osebe množ. sedanjega časa: živijo = sie leben.

Zjedinjenja ali saj doslednosti v pisavi nastopnih besed v jedni in isti knjigi, listu ali časopisu bi bilo nujno treba; sicer pa ostanete v rabi obe obliki, ker ni upanja, da bi se kmalu, niti da bi se kedaj dognala in vzprejela le samo jedna oblika; kajti daste se obe obliki prav dobro zagovarjati, tako od l = lovcev, kakor tudi od v = vovcev. Takšne besede so:

1. samostalnik in samostavnik,

selilka	„	selivka,
delalka	„	delavka,
prašalni	„	prašavni,
plezalci	„	plezavci,
plesalec	„	plesavec,
volilni	„	volivni,
velelni	„	velevni
želelni	„	želewni,
vrstilni	„	vrstivni,
glodalei	„	glodavci
prežvekovalci	in	prežvekavci itd.

Izjeme: deželni in državni, motilni in motivni i. dr.

Ni mi treba povdarjati, da imajo te besede vsaka za se svoj določen pomen, torej tudi različno obliko v pisavi; zato pa izgubi zjedinjenje oziroma doslednost v pisavi teh oblik za zmiraj svojo veljavo.

Ravno ta slučaj smem omeniti tudi pri sledečih besedah; tudi s temi izrazi je združena v njihovih raznih oblikah raznovernost besedij, torej je opravičeno pisati po potrebi **u** in tudi **v**:

uspeh	in vspel	uporabiti	in vporabiti
uspešno	" vspešno	upreti	" vpreti
upliv	" vpliv	upor	" vpor
ugled	" vgled	uvidim	" vvidim
uglasbil	" vglasbil	unet	" vnet
uklanjati	" vklanjati	uvažati	" vvažati
ukor	" vkor	užaljen	" vžaljen
ulomek	" vlomek	upreti	" vpreti
ukreniti	" vkreniti	ustopiti	" vstopiti
umreti	" vmreti	upiti	" vpiti
upodobiti	" vpodobiti	ugrabiti	" vgrabiti
uglobiti	" vglobiti	ušteti se	" všteti itd.

Med **u** in **v** je razlika, n. pr.: urežem = ich schneide ab; vrežem = ich schneide hinein.

3. **n** in **nj**: Ker se daste obe obliki zagovarjati, obveljali bodete tudi še zana-prej obe, a rabi se naj dosledno **t** ali **ona** v jednom in istem spisu oziroma knjigi: kaznuje in kaznjuje, pojasnujemo in pojas-njujemo, izpolnuje in izpolnjuje, izpraznjuje in izpraznjuje. Sicer pišimo rajši: pojas-njujem, izpolnjujem itd.

4. **Z** oziroma **z** naj se pretaplja v so-rodni **š** v besedah: sovražstvo (nam. so-vraštvo); „Popotnik“ leta 1894. ima na str. 162. prvo, na str. 161. drugo obliko; moški (nam. možki) drugo obliko najdemo v „II. Slovnici“ in v „Končnikovi Slovn.“; težko (nam. težko), haloške (nam. haloške) od Haloze;

ts in **c** naj se pretaplja **š** oziroma **č** v besedah: Hrvatsko v Hrvaško (nekateri ho-čejo Hrvačko), Št. lenartski v Št. lenarški (nekateri hočejo Št. lenarčki), Sv. Trojica v trojiški (nekateri hočejo trojički), Slov. gorice v na Goriškem (nekateri hočejo na Goričkem), kmetski v kmeški (tukaj je bolj razširjen izraz kmečki);

5. pred tridimi soglasniki **h**, **k**, **p**, **t** smo pisali predponko **vs**, pred mehikimi pa **vz**; v novejšem času pa prevladuje **vz**; torej **vz**trajno nam. vstrajno, **vz**hod nam. vshod. „Pop.“ 1894 str. 165 = **vz**prejeti nam. vsprejeti (sprejeti, prejel), „Vrtec“ = **vz**pomlad nam. vspomlad (spomlad, pomlad), **vz**klikniti nam. vsklik., **vz**pored nam. vspor.

Od nekda so v rabi te-le oblike: vzlet, vzbuditi (zbuditi), vzgojitelj, vzduh, vznosit (erhaben), vzrastek, vzrok, vzvišen itd.

Ta asimilacija je sicer pravilna, a pri novejših sestavah se ne rabi več; torej pišemo sploh **vz**, naj sledi **d** ali **t** itd; kajti po takem morali bi pisati tudi: **is**-praznem, a ne **iz**praznem; ali **rast**egnem, a ne **raz**egnem; in vendar pišemo le: iz-praznem, raztegnem; torej tudi **vz**kliknem itd.

6. Nedoslednosti nahajamo v pisavi besed: bilježimo („Pop.“ 1894. l. str. 142.) biležim, belježim, beležim (od beleg, Zeichen, Mark, Merkmal — glej Cigale; z bok in zbog; z bok je pravilnejše nego „zbog“ = **sr** bokr = vonseiten; bok-a = die Seite, die Hüfte.

Pravilno pa pišemo *a*) tem potem in „tem potom“; tem potem je dobra stara oblika i-jeve sklanjatve. *b*) v okraji in v okraju; pri Št. Jurji in pri Št. Jurju; itd. v jedninskem mestniku moških samostalnikov sploh rajši pišimo **i**, če se samostalnik kon-čuje na e, č, š, ž, j, lj, nj, šč, ker je to pravi stari mestnik.

7. Končno opozorim na tem mestu na neko logično napako v običajni pisavi data; imenoval bi jo lahko po njeni občni razširjenosti po Avstrijskem „avstri-jacizem“!

Je-li logično prav, ako pišemo dat: „Sv. Jurij v Slov. goricah, 3. julija 1894. l.“? ali: „dne 3. julija 1894. l.“? Ni-li obakrat jednaka misel, prav za prav nesmisel, namreč: 3. mesec julij, ka-terega nobeno leto nima; kajti je samo jeden mesec „julij“ v letu; logično prav je torej tako-le: . . . 3. dne julija meseca.

Sklepam torej ta svoj spis s pravilnim datom:

Št. Jurij v Slov. goricah,
5. dne julija meseca 1894.

Jernej Černko, učitelj.

Jeden šolski dan v 3. razredu trirazrednice.

(Miško Cizel.)

2. ura.

Jezikovni pouk.

II. in III. oddelek. Napišite prvi stavek iz berila „O vitezi“ in določite stavek, stavkove člene in besedna plemena tako, kakor ste storili do zdaj! *Dalje na strani 90.*

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.		Vrsti: $\begin{matrix} 10-4= & 10-5= \\ 9-4= & 9-5= \end{matrix}$ itd. itd.	Merjenje (1—30) Vaje: $2+2=$ $\cdot \times 2=4$ $2 \vee 4=$ (2. rač., 16)	Kakor neposredno	Oblečene nal., sklep „manj“ v zvezi z: to bomo izračunali, ako, ... odštevamo (3. R., 39, 40)	Kakor neposredno — izvrši se in odgovor napiše
2.	Kar se posredno dela, se na kratko pokaže	Vrste: $10-5-1=$ $10-6=$ itd.; takisto za štev. 7, 8, 9	Vaje: $2+2+2=$ $\cdot \times 2=6$ $2 \vee 6=$ (2. rač., 16)	detto.		Naloge o najemninah itd., s katerimi se pripravlja na pojem „obresti“
3.		Vrste: $10-6=$ $10-5-1=$ itd. (prim. 2. uro)	Vaje: $\cdot \times 2=8$ $2 \vee 8=$ (2. rač., 16, 17)	detto.		detto.
4.		Vrste: $\begin{matrix} 10-6= & 10-7= \\ 9-6= & 9-7= \end{matrix}$ itd. (prim. 2 uro)	Merjenje zasč. n. pr.: $5 \vee 10=$ (prav krako)	detto.	Časovni rač., določba štev. dni od jednega časa do drugega (3. Rech., 40, nal. 1)	Kakor neposredno
5.	Števne vaje Aa do 20	Namešane vaje za odštevane (1. rač., 12)		Vrste: $1 \vee 1=$ $1 \vee 2=$ itd. (2. rač., 17, 18)	detto. Meseci, leto in število dni vsakega mesca	detto.
	Odštevane števil 6, 7, 8, 9. — Števne vaje Aa do 20		Merjenje v prost. 1—30		Naloge o najemninah itd., da se pripravlja na pojem obresti. — Časovni računi, določba števila dni od jednega časa do drugega. — Meseci leta in število dni vsakega meseca	

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o

č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		Teden
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Oblečene nal. za pismeno odštevanje — odgovor napiši (4. Reh. b., 25, 26)		Ponavljalne vaje o množenji in deljenji celih števil	Obrestni rač. so dani z izrazom odstotki	Sest. sklepni rač., osobito obrestni rač.	18.
	detto.		detto.	detto.	detto.	
	Namešane obleč. nal. (4. Reh. b., 26, 27), odgovor napiši	Izračunanje paralelogramove ploščine	Kakor neposredno	detto.	detto.	
Kakor 3. šolsko leto	detto.	Zveza med ploskvenimi merami — $1m^2=100dm^2$ itd.	Izračunanje paralelogr. ploščine	detto.	detto.	
detto.	Množenje na pamet z osnovnimi štev. in z 10 (4. Reh. b., 27)	Op. Za te račune se omeni na kratko, da se računi vrše kakor pri pravokot.	Izračunanje osnovnice (višine) paralelograma iz ploščine in višine (osnovnice)	detto.	detto.	
Oblečene naloge a) za pismeno odštev., b) namešane. — Časovni računi kakor 3. šolsko leto. — Množenje z osnovn. števili in z 10 na pamet		Ponavljanje vaj o množenji in deljenji celih števil. — Izračunanje a) ploščine, b) osnovnice (višine) paralelograma. — Zveza med ploskvenimi merami		Kakor 17. teden		

(Dalje sledi.)

I. oddelek. Pripravljalna naloga za spoznavanje prilastka.

Na tabli je napisano 12 golih ali razširjenih stavkov. N. pr. Kača je nevarna. Knjiga nam je prijateljica. Jožef je bil cesar. Oče hvali otroka in dr.⁷⁾ Stavki se pre-

⁷⁾ Izberejo naj se taki stavki, pri katerih se zlahka uvidi potreba po razširjanju s prilastki. berejo, nejasne besede razložijo.

Kakšen je prvi stavek, J? Zakaj, J? Katere stavkove člene že poznate, J? (Osebek, dopovedek in dopolnilo.)¹⁾ Razširi ta stavek, J! (Strupena kača je nevarna.) S katero besedo smo razširili stavek, J? Vprašaj po tej besedi, J! Katero besedo določi ali pojasni beseda „strupena“, J? Katerega besednega plemena je beseda „kača“, J? Beri drugi stavek, J! Poišči samostalnike v tem stavku, J! Razširite ta stavek z besedami, ki določujejo samostalnike! Tako so razširili tudi druge stavke, najprej ustmeno, potem pismeno.

II. in III. oddelek. Naloga se le pogleda in ne popravi, ker se izdela še jedenkrat v drugi obliki.

Kako ste do sedaj pismeno določevali stavke, stavkove člene in besedna plemena? (Stavke s črtami, stavkove člene in bes. pl. pa s kraticami)²⁾ Danes bomo storili tó drugače.

Zapišite prvi stavek berila „O vitezi“ v svoje zvezke tako, da stoji v začetku vsake vrste le po jedna beseda! Stavek se zapiše tudi na šolsko tablo! Določite stavek! (Glaven in jeden prilastkov stavek.) Naredite pri vsakem stavku na desni strani takšen oklepaj, kakoršnega sem jaz naredil na tabli! Označimo stavek z navadnimi kraticami! Kaj pride zdaj na vrsto, J? (Določevanje stavkovih členov.) Da ločimo stavkove kratice od označil stavkovih členov, napravimo oklepaj. Stavkovi členi se določijo in označijo. Kaj storimo dalje, J? (Določimo besedna plemena). Kaj moramo zopet prej storiti, J? (Oklepaj napraviti.) Zakaj, J?

Kaj ste se zdaj na novo naučili, J? Zapišite drugi stavek iz zgoraj omenjenega berila in ga razčlenite na novi način!

I. oddelek. Naloga se popravi. Jeden učenec bere, drugi popravljajo. Pet primernih stavkov iz učenčevih nalog se zapiše na tablo. N. pr.: Pravičen oče hvali pridnega otroka, in dr.

S katerima besedama si razširil ta stavek, J? (Pravičen, pridnega). Kaj določujete ti besedi, J? (Samost. oče in otroka.) Tako poiščejo učenci tudi v drugih stavkih besede, s katerimi so stavke razširili in imenuje tudi določene samostalnike!³⁾ Berite samo tiste besede, s katerimi ste stavke razširili! Kakšne besede ste s temi besedami določevali, J? (Samostalnike.) Katere, J?

Beseda, ki določuje samostalnike, zove se prilastek. Kaj je prilastek, J? J! J!

Iz katere besede izvajamo besedo „prilastek“, J? (Last). Imenujte še druge besede imajoče deblo „last“! (Lastina, lasten, lastnost...) Zakaj ima beseda „prilastek“ to ime, J? (Pove navadno kako lastnost samostalnikov.)

Poiščite prilastke v teh stavkih in imenujte tudi določene samostalnike! Zakaj so te besede prilastki, J? Čemu ste rabili prej te prilastke, J? (Razširjali stavke.) S katerimi stavkovimi členi ste pa že prej znali razširjevati stavke, J? (Z dopolnili.) Kateri stavkov člen ste danes na novo spoznali, J? Katere stavkove člene poznate do zdaj, J? Označite prilastke v svoji nalogi z dvema ravnima črtama in določene samostalnike z jedno ravno črto!

¹⁾ Prilastek je morda res lažje spoznati kakor dopolnilo, a vendar ni neumestno obravnavati zadnje imenovani stavkov člen prej, kajti spoznava se lahko pri sklanjatvi samostalnikov. Da je treba sklanjati s kraja samostavnike in stavkih, pritrđi mi pač vsak.

²⁾ Kratice naj se napišejo in obesijo na steno, da jih vsi učenci vidijo.

³⁾ Pri prvem stavku se pomaga učencem s primernimi vprašanji, pri drugih govorijo učenci sami.

II. in III. oddelek. Naloga se popravi.

Med drugo in tretjo uro zakonito določeni odmor.

3. ura.

Izhlapjevanje.

I., II., III. oddelek. O čem smo se učili zadnjič iz naravoslovja, J? (O tlakomeru.) Popiši ga kratko, J! Zakaj pričakujemo dež, kadar so južni ali zahodni vetrovi, J? (Prihajajo od morja in prinašajo vodenega sopara.) Kaj je vodeni sopar, J? (Vodeni delci.)

Danes se bomo učili, kako se spreminja voda v vodeni sopar.

Kaj smo bili djali včeraj v to posodo, J? (Vode.) Posode se od včeraj do zdaj ni nikdo taknil, a vode vendar ni v njej; kam je zginila, J? (V zrak.) Kakšni so vaši lasje, kadar se umijete, J? Kaj je na laseh, kadar so mokri, J? Kakšni postanejo s časoma, J? Kam je zginila voda, J? Kakšno je perilo, kadar ga perica potegne iz vode, J? Kakšno postane, J? Kaj se reče: postalo je suho, J? (Vodeni delci so se ločili od perila in so zginili v zrak.) Kje ste že sami opazovali, da je voda zginila v zrak! (Rosa, mlake, i. t. d.) Kaj se je torej zgodilo z vodo, ki je bila v posodi, na laseh, perilu i. t. d., J? (Zginila.) Neskončno mali vodeni deli so se ločili od površine vode in so zginili v zrak. Ta prikazen se imenuje izhlapevanje. Kako izhlapeva voda, J? Kako se imenujejo vodeni delci, J? Kakšen je vodeni sopar, ker ga ne vidimo, J?

Ponovi, kar smo rekli o izhlapevanju in o vodenem soparu, J! Dalje, J!¹⁾

Voda pa ne izhlapeva samo od mokrih las, od mokrega perila i. t. d., ampak ona izhlapeva vedno tudi na površini potokov, rek . . . Kje še, J? (Na jezerih, morjih.)

Česa je radi tega najti vedno v zraku, J? Zrak pa ne more vsprejemati vsake množice vodenega sopara, ampak le do neke določene mere. Kadar zrak ne more več jemati vodenega sopara, rečemo, da je zrak z vodenim soparom nasičen. Kedaj je zrak z vodenim s soparom nasičen, J?

Od katere besede izvajamo besedo „nasičen“, J? (Sit.)

Česa smo vlili včeraj v ta krožnik, J? (Vode.) Kam smo je ravno toliko vlili, J? (V steklenico.) Kaj opazite! (Iz krožnika je izhlapela vsa voda, iz steklenice pa le nekoliko.) Kje sta bila krožnik in steklenico, J? (Na peči.) To bom narisal na tablo. Pokaži, kje izhlapeva voda v krožniku, J! Kje v ozki posodi, J? Voda v krožniku ima toliko površino, (riše se!) v tej posodi pa le toliko. Kje bo voda prej izhlapela, J? Zakaj, J? Zakaj je torej voda v plitvem krožniku prej izhlapela, kakor v ozki posodi, J? Kaj pospešuje torej izhlapevanje, J? Ponovi prvi poskus, J! Koliko vode smo vlili včeraj v ta krožnik, J? (1/8 l.) Kam ravno toliko, J? (V ta krožnik.) Kakšna sta, J? — Jednaka. Kje je bil jeden krožnik, J? (Na topli peči.) Drugi, J? (V zaprtnem oknu.) Kaj opazite, J? Zakaj je voda v krožniku, ki je bil na topli peči, prej izhlapela, J? Kaj torej še pospešuje izhlapevanje, J? Poskus se še pojasni s primerno sliko. Ponovi ta poskus, J! Kaj vse pospešuje izhlapevanje, J? (Velika površina izhlapevajoče vode in toplota.) Po koliko vode smo tudi v ta jednako velika krožnika djali, J? Kam smo djali oba, J? (Na omaro.) Kaj smo pa prej storili, J? (Jeden krožnik smo pokrili, drugega smo pustili odprtega.) Kaj vidite zdaj, J? Riše se. Kaj je v pokritem krožniku nad vodo, J? (Zrak.) Pokaži tukaj na sliki, J! Česa se navzame ta zrak, J? Kako dolgo ga more vzprejemati, J? Kaj je potem nemogoče, J? Zakaj se pa zrak nad odprtim krožnikom ne nasiti tako hitro, J? (Ker ga je več.) Zraku, ki ima v sebi veliko vod. sopara, rečemo, da je moker ali vlažen. Kako pa imenujemo zrak, ki ima primeroma malo vod. sopara, J? (Suh zrak.) Kakšen postane zrak v pokritem krožniku, J? (Moker.)

¹⁾ Da učenci lažje in samostojno ponavljajo, napišejo se jim na tablo kratki stavki, na katere se tudi naslanjajo, ko izdelujejo spis. Stavki naj imajo obliko trdilnih, ne pa vprašalnih stavkov, ker nudijo prvo imenovani učencu več odgovorov, kakor vprašalni.

Zakaj je torej voda v odprtem krožniku prej izhlapela, J? (Ker je nad njim več zraka, kateri radi tega ne postane tako hitro vlažen ali nasičen.) Kaj torej tudi pospešuje izhlapevanje, J? (Zrak, ki ima v sebi manj vodenega sopara, ali suh zrak.) Kam smo še djali včeraj krožnik z vodo, J? (Na hodnik, kjer je prepil.) Koliko vode je bilo v njem, J? (Kakor v jednako velikem krožniku na omari.) Kaj opazite, J? V mirnem zraku se vodeni sopar počasi vzdiguje. V kateri zračni plasti se ga radi tega mora največ nabrati, J? (Ki leži nad vodeno površino.) Kako izhlapeva taka voda, J? (Počasi.) Kaj se je pa zgodilo lahko zunaj na hodniku z zrakom nad izhlapevajočo vodo, J? (Prepil ga je odnesel.) Kakšen zrak je prišel zopet nad vodo, J? Kakšen nasledek ima ta okolnost, J? Kaj pa odnese zunaj na prostem sopar, J? (Veter.) Kaj torej tudi pospešuje izhlapevanje. Katere okolnosti povzročijo to sploh, J?

Zakaj razgrinjajo perice oprano mokro perilo, J? V kakšnih strugah izhlapeva voda hitro, J? (V plitvih in širokih.) Zakaj, J? V katerem letnem času izhlapi največ vode, J? Zakaj, J? Kedaj najmanj, J? V katerem zemeljskem pasu izhlapeva voda najhitreje, J? Zakaj, J? Ob kakšnem vremenu se mokre reči najhitreje posušijo, J? (Kadar je toplo in vetrovno.) Kje se suši perilo po zimi, J? Zakaj, J? Navedite sami nekaj slučajev, v katerih na kak način pospešimo izhlapevanje! (Dobavljanje morske soli i. dr.)

Kaj smo se iz naravoslovja na novo naučili, J?

Na tabli je napisano sledeče:

Izhlapevanje.

Kako voda izhlapeva.

Lastnosti vodenega sopara.

Zrak je nasičen. —

Poskusi:

Okolnosti pospešujoče izhlapevanje.

Uporaba teh okolnostij.

Po teh stavkih učenci vso snov ponovijo in se pripravijo za spis, ki se pa izdela v uri za spisje. Kar je na tabli narisane, narišejo tudi učenci v svoje zvezke.

Nikakor si ne domišljam, da sem podal učno sliko, katera bi naj bila vzorec vsem jednake razmere imajočim učiteljem in vem, da bi jo marsikateri izdelal lahko dosti bolje; sliko sem priobčil le z namenom, da misel, ki jo je izprožil naš za prospeh šolstva tako neumorno in navdušeno delujoči gosp. nadzornik, vzbudi tudi pri učiteljih iz drugih okrajev željo po posnemanju.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“. (Vabilo) k seji upravnega odbora „Zaveze“, katera bode dne 6. aprila t. l. v Ljubljani. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Zbirališče v hotelu pri „Južnem kolodvoru“ (nasproti kolodvoru). Predsedništvo „Zaveze“ v Št. Juriju, 18. marca 1896. Ivan Šega s. r. Luka Jelenc s. r.

Črešnice pri Celju. (O zborovanju učit. društva za celjski in laški okraj 1. marca t. l.) To zborovanje, ki je bilo že tretje v tekočem letu, nam je zopet sijajno pokazalo, kako se zanimanje in navdušenje za naše društvo vedno bolj širi. Zbralo se je 41 tovarišev in tovarišic in sicer 39 udov in 2 gosta. Cenjenih zastopnic krasnega

spola je bilo navzočih 6. Z veseljem smo sprejeli v našo sredino zopet dva nova uda. Zborovanje je bilo zopet prav živahno in zanimivo in akoravno je trajalo skoraj tri ure, morali smo jedno točko vsporeda, namreč podavanje gosp. Zidarja, preložiti. — Pevska vaja, ki je bila napovedana jedno uro pred zborovanjem, se žal radi odsotnosti velike večine ni mogla vršiti, kar je pri nekaterih tovariših vzbudilo veliko nevoljo. Toda to pot ne smemo pevcem tega preveč v zlo šteti, kajti bilo je ravno prvega in večina tovarišev je imela opravke pri davkarji ter po drugod in radi tega jih mnogo ni moglo pravočasno priti. Upamo pa, da za naprej vsi pevci, ki so se zavezali o Binkoštih sodelovati pri koncertu, storé svojo dolžnost, ako se je treba tudi

malo žrtvovati. Ne zanašajmo se preveč drug na drugega!

Predsednik gosp. A. Brezovnik naglašja v svojem nagovoru, da nam je prvokrat, kar obstoji društvo, čast pozdraviti v naši sredini jednega c. k. r. šol. nadzornika, namreč g. Vodušek-a, ki je bil nedavno imenovan za to častno službo. (Navzoči mu priredijo srčno ovacijo z dolgotrajnim ploskanjem in živio-klici.) Predsednik povdarja njegove zasluge za naše društvo, rekoč, da je bil pred leti, ko je služboval v celjskem okraju, jeden izmed najmarljivejših udov našega društva. nekaj časa tudi njega tajnik; potem se je preselil za nekaj let v brežiški okraj, a dosepeši v laški okraj, je društvu zopet prijavil svoj pristop ter s tem pokazal, da ni separatističnega mišljenja, nego da je tudi on ud trdne verige — učiteljske solidarnosti. Srčno mu čestita na njegovem imenovanju, povdarjajoč, da je naše društvo ponosno, da je bil jeden izmed njegovih udov povzdignjen na to častno službo. — Na tem lepen nagovoru in prirejeni ovaciji se gosp. nadzornik zahvali s prisrčnimi besedami, češ, da je kot naš sodrug tudi vedno čutil z nami ter želi našemu kakor tudi drugim učit. društvom obilo vspehov. — Potem predstavi predsednik gosp. J. Zorn-a učit. v Dramlji, ki se je ravnokar selil s Primorskega na to svojo novo službo ter se med potjo takoj oglašil pri nas in pristopil društvu kot pravi ud. Predsednik mu želi, da bi se mu bivanje tukaj pri nas omililo, želi, da bi mnogo let tukaj služboval ter mu zakliče srčni „dobro došel!“ — Isto tako predstavi še drugega novega uda, gospd. V. Götzl, učit. v Žalcu, izražajoč veselje, da se nam je pridružila zopet jedna zastopnica krasnega spola, kar opravičuje naše upanje, da se bo, kakor se je med učitelji v zadnjem času oživelo vsestransko zanimanje za društvo, tudi v vrsti cenjenih učiteljic izvršil jednak preporod. — Nadalje pozdravi gosta, gosp. Smolnikarja, učit. iz šostanjskega in gosp. Šijanec-a ml. iz vranskega okraja, želeč, da bi jima naša tovaršija prav dobro ugajala. — Spominja se tudi nedavno preminulega Kovač-a, umirovljenega nadučit. v Žalcu, na kar v znak sožalja navzoči vstanejo raz sedeže.

I. Odpoje se pesem „Učiteljska himna“, besede A. Praprotnikove, vgl. Pelzl.

II. Zapisnik o drugem letošnjem zborovanju se sprejme; popravi se samo neka pomota, ki je natisnjena tudi v zadnjem poročilu, namreč, čast. gosp. A. Veternik se ni sprejel kot podporni, nego kot pravi ud društva.

III. Društene reči.

a) Dopis „Zaveze“ gledé na intenzivnejšo gnotno podporo „Popotnik-a“: Vsled sklepa storjenega pri letošnjem glavnem zborovanju, se po posebnem poverjeniku pri vsakem zborovanju pobirajo v ta namen prostovoljni doneski.

b) Štaj. „Lehrerbund“ je prijavil načrt gledé na spremenbo svojih pravil. Sklene se, predsednika, ravnatelja Stopper-ja pooblastiti, da sme pri seji odposlancev, ki se ima v ta namen vršiti, 1. apr. t. l. v Gradci imenovati dva odposlanca, ki naj v imenu našega društva glasujeta v smislu nasvetovane spremembe.

c) Predsedništvo književnega odseka za duševno podporo „Knjiž. za mladino“ sprejme prostovoljno gosp. Brezovnik. Omenjajoč zasebno pismo urednika gosp. Gabršček-a, kateri toži, da ga pri tem književnem podjetju vse premalo podpirajo, spodbuja navzoče, da bi se v obilnejši meri podpisali v književni odsek, na kar se je oglasilo zopet nekaj novih udov.

d) Priporoča se ped. list „Freie Lehrerstimme“.

IV. V imenu slavnostnega odbora poroča njega načelnik, gosp. Petriček, po katerem načrtu naj bi se vršilo slavljenje društvene 25letnice. Posvetovalo se je na dolgo in široko, potem so se pa le sprejeli predlogi poročevalca. Slavnost se bo vršila na binkoštni pondeljek v vrtnem salonu gostilne pri „Zamorcu“ ter bo obsezala tri dele, namreč slavnostno zborovanje, banket in koncert se sodelovanjem vojaške godbe.

V. Poročilo gosp. Krajnc-a o stanju društvene knjižnice, iz katerega je bilo razvidno, da taista šteje že lepo število v razne stroke spadajočih del, se vzame ne znanje in se za nakup novega vezanega zapisnika in za vezanje knjig iz društvene blagajnice dovoli 5 gl.

VI. Iz naše vprašalne škrinjice.

a) Ekspoziran sem kot začasni šol. vodja na neki večrazrednici; ali imam razven namestitvine tudi pravico do funkcijske doklade? — Da in sicer kot začasni šolski vodja samo do 60% celega zneska.

b) Ali in kako se izvršuje oni del lani izšlega ukaza gledé na verske vaje, ki določuje skupno vdeležbo službe božje ob nedeljah in praznikih? — Razmere so skoraj povsod take, da se ta določba ne da v polni meri izvrševati.

c) Ali je krajni šol. svet zavezan za uradno porabo kupiti svetilnico in olje, gosli, strune in rudečo tinto? — Ako se nahaja posebna uradna soba, mora krajni šol. svet skrbeti tudi za nje razsvetljavo; gosli i. t. d. spadajo k učnim pripomočkom, torej se tudi smejo zahtevati.

d) Kako si naj učitelj pomaga, ako otroci ne morejo ali nočejo kupovati šol. orodja? — Po zakonitih določbah se je obrniti na občino; a ker to navadno nič ne izda, zato gosp. Gnus vsem šol. vodjam prav tople priporočja, naj delujejo na to, da se iz kraj. šol. zaklada kupuje potrebno šol. orodje za vse otroke. Pri tem je pa treba kolikor mogoče gledati na to, da se otroci vadijo štediti.

VII. Gosp. Kramar da na ogled Schwentner-jeve (Brežice) pisanke; prepričali smo se, da so res vsega priporočila vredne. Opozarjamo na nje še

druge tovariše, kajti Prettenhoferjeve pisanke, ki so v mnogih okrajih uvedene, so posebno v novjšem času res tako slabe, da bo vsekako treba v prihodnjih uradnih konferencah o tem izpregovoriti resno besedo.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo 1. aprila.

Ob pol dveh smo se podali skoraj vsi k skupnemu obedu v gostilno pri „Zamorcu“, kjer se nam je odkazala posebna sobana. Pridružili so se nam tudi gg. prof. Kosi, ki sploh rad zabaja v našo družbo, vpokojeni nadučit. Supanek in Lopan, nadučit. okoliške šole. Kmalu se je razvila prav prijetna zabava. Pevci so delali kratek čas z ubranim petjem; kar dva pavska zbora, ob vsakem koncu mize jeden, sta tekmovala med seboj, tako, da je nek dovtipnež rekel, da imamo „Sängerkrieg beim Mohrenwirt“. V bratskih pomenkih pri dobri kapljici minevala nam je urica za urico. Opazovali smo, kako težko se je vsak ločil prijateljske družbe, noseč seboj najprijetnejše spomine na ta dan in veseleč se na naš prihodnji sestanek.

Brinar, zapisnikar.

Iz Slovenske Bistrice. Naše učiteljsko društvo je zborovalo letos drugokrat v Slov. Bistrici dne 5. marca. — Predsednik g. Polanec konstatuje sklepčnost zborovanja in pozdravi srčno vse navzoče. Posebej še pozdravi v izbornih besedah našega dičnega tovariša, g. Brinarja, ki odide o velike noči v Vojnik. — Da je govoril gosp. Polanec iz sre vseh zbranih, pričal je občni vzklik: „Živel Brinar!“

Da, živel Brinar! Takih vestnih, inteligentnih učiteljev, zvestih tovarišev in neomahljivih značajev nam je treba, in naš stanovski ugled bo rastle in se okrepil takó, da ga ne bo zmagal tudi najhujši vihar! — Gosp. Brinar se zahvali za predsednikove iskrene besede in potrjuje, da se bo zmiraj rad spominjal svojih prvih tovarišev in da se bo vedno trudil, biti učitelj v pravem pomenu besede.

Na to se vrši dnevni red:

1. Prebere in odobri se zapisnik zadnjega zborovanja.

2. Gosp. Družovič podava o pravopisji v ljudski šoli. — Ker je ta referat zelo zanimiv in menda izviren glede zveze pravopisnega pouka se slovniškim, priobči ga gosp. Družovič vsled naše želje v „Potopniku“. *)

3. Preberó se sklepi lanskega zborovanja štaj. učit. društva v Voitsbergu.

4. Prečita se dopis štaj. učit. društva glede zborovanja ki se bode vršilo dne 1. aprila t. l. v Gradci. Pri tem zborovanji, kjer se ima spremeniti opravični red omenjega društva, zastopal bode nas gosp. Vodenik.

5. Dopis „Zaveze“ priporoča podpiranje „Potopnika“. Zborujoči sklenejo ta velevažni list pridno naročevati in vestno, točno plačevati. — Gospod

*) Prav tako!

Uredn.

predsednik poroča iz zasebnega pisma, da priredi učit. društvo za mariborsko okolico 25./3. „Zavezi“ v korist v Mariboru velik koncert in priporoča, da bi povspešili nja izid po svojih močeh tudi mi. Bodemo!

6. Po dopisu „Slavije“, oglasijo se zavarovanci te banke.

7. Določi se izlet v Zgornjo Polskavo dne 21. maja in izvoli se zanj pripravljalni odbor, gospodična Negovetič in gospodje: Sabati, Tribnik in Vobič.)

Pripomnja. Zgornjepolskavski župnik, čast. gosp. Anton Borščnik obljubil je blagovoljno podavati pri tem zborovanji o „Martu“. Ker bo to podavanje gotovo jako zanimivo in poučljivo in ker upamo užiti nekoliko veselih nric skupaj, nadejamo se zanesljivo prav obile udeležbe. Posebno pa še prijazno vabimo drage nam sosed, da se nam blagovolé bratsko pridružiti!

Černej.

Od Save. (Zborovanje sevniško-brežiškega učiteljskega društva.) Dne 1. t. m. imelo je učiteljsko društvo za sevniški in brežiški okraj svoje glavno zborovanje na Vidmu. Nadejali smo se povolnejše udeležbe. Neprijetno pa smo pogrešali to pot nekaj sicer vestnih udov obeh okrajev.

Gospod predsednik, želeč, da bi se tudi v novem društvenem letu medsebojnim željam, katere goji odbor do cenjenih društvenikov, kakor tudi onim, katere goji le-ti do njega, vsikdar v zadovoljnost ustrezalo, pozdravi navzoče, osobito pa gosp. Knapič-a z gdč. Novak, ki sta ne gledé na slabo in dobre tri ure dolgo pot, vendar prehitela v sredino svojih tovarišev. Preide se k vsporedu.

1. Mešani zbor zapoje slovesen Volaričev „Gospodov dan“. Žal, da se je od napovedanih 14 pevcev jih zbralo le 9.

2. Zapisnik zadnje seje se neizpremenjen odobri. Potem se

3. vzamejo razni društvu došli dopisi na znanje ter se potrebno ukrene.

4. O društvenem delovanji minulega leta poroča predsednik. Iz poročila povzamemo, da je šteló naše društvo v 23. letu svojega obstanka 28 rednih udov, 2 častna in 1 podpornega člana, ter zborovalo z raznimi zanimivimi vsporedi 4 krat. Tekom leta poslovi so se od društva: gg. Moric in Stante in gdč. Kovačič, a pridobili smo dva nova redna člana gospoda in gospó Pirc iz Dobove. Naše društvo je bilo zastopano pri glavnih zborovanjih „Zaveze“ in „Lehrerbunda“.

Ednemu smotru pred vsem se je približalo naše društvo v minulem letu in ta je kolegijalnost, ki tesno veže zvesta srca značajnim društvenikom. Nadaljna gojitev vzvišene te lastnosti utrjevala bo jeklene značaje, katerim je in ostane geslo: Vsi za jednega, jeden za vse. Koncem poročila segli smo si v roke ter obljubili „potezati se tudi v novem

letu z novim trudom in novimi močmi za nove uspehe“.

5. Zaradi odsotnosti blagajničarice je moralo izostati natančnejše poročilo o stanju društvene blagajne; iz tega vzroka se tudi ni moglo izčrpnoposvetovati o točkah, ki spadajo več ali manj v blagajnikovo področje. Gosp. Exel opozarja na znatne stroške, katere je imelo društvo v minulem letu ter priporoča skupščini povišati udnino od 50 kr. na 1 gl. Po kratkem razgovoru obvelja ta nasvet za tekoče leto 1896.

6. Začasna služba tajnika oddaje se gđ. A. Schubert.

7. Sprejeli so se sledeči predlogi.

a) Skupščina naj po možnosti v vsaki svoji seji sklene dan in kraj prihodnjega zborovanja.

b) Odpošlje se naj resolucija vis. c. kr. dež. šolsk. svetu zastran uvrstitve nekaterih šol iz III. v II. plačilni razred in razdelitve namenjenega zneska kot osebna doklada učiteljem, službujočim na šolah, ki so že od leta 70. ozir 80 v III. plačilnem razredu.

c) Gosp. Tramšek Blaž se pooblasti, da se v imenu društva zahvali kraj. šol. svetu videmskemu, ki nam prepušča za zborovanja šolske prostore v uporabo.

Po 2 1/2 urnem trajanju se zaključi zborovanje.

Ljutomer. (Vabilo.) Učiteljsko društvo zboruje v sredo 1. aprila ob 10. uri v Franc-Jozefovi šoli. Na dnevnem redu stoji predavanje gosp. nadučitelja Vanda: „Delo in delavnost v življenju in v šoli, dušeslovno-vzgojstvena študija s posebnim ozirom na sedanjo socialno in državno gospodarstveno stanje“. K polnoštevilni vdeležbi uljudno vabi predsednik.

Iz kranjskega okraja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo kranjskega okraja ima svoj občni zbor dne 7. aprila t. l. pop. ob 2. uri v Kranju. Poleg navadnih točk je tudi razgovor o bodočem učiteljskem koncertu. K obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

Iz Radovljice. (Vabilo.) Občni zbor okr. učiteljskega društva radovljiskega okraja vrši se 16. aprila t. l. v Radovljici. Začetek ob 10. uri. — Razven običajnih točk bo poročal gosp. Rozman „O petju v ljudski šoli“. K obilni vdeležbi vabi odbor.

Iz šmarskega okraja. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 1. aprila ob pol jednajstih dopoldne v Šmarji. Vspored: Zapisnik. Dopisi. Učiteljeva priprava k pouku. Volitve odbora in delegatov. Slučajnosti. K obilnej udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

Iz Vojnika. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v sredo, dne 1. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Spisje v višji skupini ljudske šole po Fr. Frischevi metodi; razlaga gospod Fr. Zidar. 5. Iz naše vprašalne škrinje. 6. Nasveti. K obilni udeležbi vabi in prosi uljudno odbor.

Iz Vurberga. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo za ptujski okraj“ ima v sredo dne 1. aprila ob pol 11. uri dopoldne zborovanje v okoliški šoli. Vspored: 1. Dopisi. 2. Govor gospoda Fr. Matjašič-a o vzgojenju in cepljenju trt (tudi praktično demonstrovanje). 3. Določil se bode kraj za letošnji majnikov izlet. 4. Slučajnosti. Stanovska čast terja prav obilne udeležbe. Za odbor: Žiher.

Dopisi in druge vesti.

S Kranjskega. (Raznosterosti.) Slovenske zemljevidе torej vendar le dobimo kakor je poročal „Slov. Narod“ na našo opombo. Menimo pa, da še ne tako hitro; kajti merodajni faktorji se bodo pač ravnali po basni o polžu, ki je sedem let čez plot lezel. Toraj ne sme naše veselje biti preveliko.

Dne 23. febr. meseca je bil občni zbor „Krain. Lehrer-Verein-a“. Kakor posnamemo iz njega glasila, je bila udeležba jako pičla, čemur se pa ni čuditi. A tembolj občudujemo žilavost te male četice naših nemških tovarišev, da vstrajajo tako čvrsto v svojem društvu.

Naš deželni odbor volil je v dež. šol. svet deželna odbornika Iv. Murnika in dr. A. Schaffer-ja. Slov. učiteljstvo sme pač zadovoljno biti na tej izvolitvi, vsaj zna, da sta moža iz kušena in pravična, da ne bode treba „kljuk pritiskati“ in strijcem pisariti, kadar bode kdo prosil kake službe.

V zadnji št. Popotnikovi je gosp. tovariš I. Š—a sprožil vendar jako umestno misel o praznovanju 50letnice Njega Veličanstva. Da, tovariši, ako izvedemo te točke, potem ne bode več one umetne, tako škodljive deželne meje, med slovenskim učiteljstvom, ki je nekojim cilj njih mišljenja in delovanja, samo da ustrežejo gotovim činiteljem. Gosp. pisca omenjenega članka, oziroma gosp. urednika „Popotnika“ pa prosimo, radi dobre stvari same, da naj preskrbi toliko ponatisov onega članka, kolikor je slov. učit. društev, ter naj jih jim pošlje, da se stvar spravi na dnevni red.

Visoki deželni odbor si pa drznemo v svoji skromnosti prav ponižno vprašati, kedaj vendar meni razdeliti nagrade za pouk v deških ročnih delih za minolo leto. Visokoisti naj nikar ne misli, da ne potrebujemo novcev, čeravno si zmišljujemo včasih kako drago stvar. Upajmo, da dobimo kaj za piruhe.

(Promocija.) Vrli naš sotrudnik, c. kr. gimnazijski profesor v Kranji gosp. Valentin Korun, bil je 23. dne t. m. na vsučilišču v Gradci promovovan doktorjem modroslovja. Čestitamo!

(Pridvižni zemljevid krške okolice,) ki ga je izdelal učitelj gosp. Fr. Ivanec po merilu 1:25.000, razstavljen je v stalni izložbi „pedagogičskega društva“ v Krškem. Ta zemljevid je vlit v gips, 78 cm dolg in 55 cm širok, ter predstavlja plastično vse hribe, doline in struge do Blance in Artič na Štajerskem — in do Studenca Sv. Križa in Krške vasi, na Kranjskem. Gosp. Ivanec ga je najprej izvršil iz lepenke ter prevlekel z voskom, potem pa dal v mavec odditi nekemu podobarju v Zagrebu. Ta jako poučen zemljevid bi služil kot izvrstno učilo šolam na Vidmu, Rajhenburgu, Blanci, Zdolah, Artičah in Brežicah na Štajarskem ter šolam na Kranjskem — v Krškem, Leskovcu, Raki, Sv. Duhu, Studencu, Kostanjevici, Sv. Križu, Cirkljah in Čatežu. Gosp. Ivanec sedaj učitelj v Radečah pri Zidanem mostu je pripravljen preskrbeti več od-tisov, ako se mu povrnejo stroški. Morebiti bi dotični krajni šolski sveti kaj žrtvovali v ta namen. S tem bi brez dvoma zelo pospešili domoznanski pouk v šoli.

(Kako se učencem najbolje velikost Mm^2 raztolmači.) Mm^2 je kvadrat, čegar stranica meri 1 $Mm = 10 km$. Hitri pešec prehodi v 1 uri 5 km , tedaj je 10 km 2 uri pešhoje. Okoli Mm^2 se pride torej v osmih urah. Učitelj pokaže potem na zemljevidu v bližnji okolici 4 kraja, ki približno tvorijo kvadrat ter stojé 2 uri narazen. Ta kvadratični prostor je Mm^2 , ki se tudi nariše na šolsko tablo, seveda v zmanjšani obliki.

(Darovi v Popotnikove namene.) (3 izkaz.) Č. Ptujsko učiteljsko društvo poslalo je 10 K , gosp. Miha Kos na Holmcu 4 K , gosp. Ant. Gnus na Zg. Rečici 2 K , po 1 K pa gospa Viljemina Lesnika, učiteljica in gosp. J. Vindiš, katehet pri Sv. Ani na Krembergu, Josip Svjetličić učitelj v Gorenji vasi (Istra), gosp. Fr. Ranner, nadučitelj v Poličanah, g. Šimon Vodenik, u. v Sl. Bistrici, g. Ant. Kosi, u. v Središču in gosp. Jak. Škoflek, uč. v Lehnu. Lepa hvala! Uprav.

(II. izkaz.) Za V. Ribnikarjev nagroben spominek so darovali: Slavna „Posojilnica“ v Logatcu 20 gld., slavni občinski zastop dolenjelogaški 20 gld., gosp. Anton Porekar, nadučitelj na Humu 1:50 gld. Skupaj 41:50 gld. Srčna hvala! Do sedaj je nabranih za spominek 56:50 gld.

Dol. Logatec, 20. marca 1896. I. Šega.

(Dobro podjetje.) Peštanska policija je zasledila skriven zavod, kjer so se za primerno

nagrado izdelovale vsakovrstne srednješolske naloge. Peštanski profesorji so se že dolgo čudili, kako da učenci pišejo tako izvrstne šolske naloge, pri ustnih skušnjah pa nič ne znajo. Zakotni izdelovalci šolskih nalog so bili vseučiliščniki, vodja zavoda pa je bil neki — žid.

[150letnica] Pestalozzijevega rojstva se je 11. januarja na uradno posredovanje po vsem Švicarskem slovesno praznovala. Povsod se je delila Pestalozzijska podoba med šolsko mladež. Vrh tega se je pelo, predavalo in pobiralo v prid duševno in telesno zanemarjenim in revnim otrokom, kakor za ustanovitev Pestalozzijevega sklada. V vseh večjih krajih so se vršile 12. januarja — večinoma v cerkvah — slovesnosti s predavanji o Pestalozziju in koncerti. Pri teh priložnostih se je sploh tudi pobiralo za Pestalozzijev sklad. Ker se je ta slavnost splošno vršila, lahko se imenuje dotični dan narodni praznik. Za Pestalozzijev sklad nabralo se je do sedaj 23000 frankov, 14000 frankov le med šolsko mladino.

[Učitelji-beračoni.] V Malagi so zaprli 8 učiteljev iz bližnjega mesta Belez, ker so na cesti prosjačili. Učitelji, kateri že dalje časa niso več prejeli nobene plače, zaprli so svoje šole ter se beračujoč klatili po deželi. Guverner jim je obljubil, da bodo dobili svojo plačo, ob enem jim pa tudi zažugal, da jih dá zapreti v beračnico, ako jih še kedaj zasačijo pri beračenju.

[Pet vzgojnih pravil.] Lavater je enkrat svoji prijateljici, katera mu je tožila, da vkljub vsemu trudu in skrbi pri vzgajanju svoje dece ne more vspevati, priporočil teh-le pet pravil, kojih se je materi pri vzgoji držati: 1. Skrbi, da ohraniš svoje male vedno pri dobri volji! 2. Tudi pri igri jih privajaj na red. 3. Dopusčaj jim ravno to, kar se jim dopusti more, in nikdar ne obetaj, česar biti ne more. 4. Kar ne sme biti, zabrani jedenkrat, toda odločno. 5. Če nimaš časa ali potrpežljivosti trajno se z malici baviti, odreči se vzgajanju.

Št. 92.

Razglas.

Izpitni učne usposobnosti za občne ljudske in za meščanske šole pričnejo v letošnjem pomladanskem obroku pri podpisani komisiji dne 4. maja t. l. ob 8. uri zjutraj.

Po predpisu opremljene prošnje dovoljenja k tem izpitom morajo priti predpisanim potem najpozneje do dne 30. aprila t. l. k ravnateljstvu komisije.

C. kr. izpraševalna komisija za občne ljudske in za meščanske šole v Mariboru, dne 17. marca 1896.

Higij. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke.

V Kamnici pri Mariboru.

lv. Weixl
nadučitelj.

Vsebina. I. Psihologični „utrinki“. (J. Fischer.) (V.) — II. O pravopisju. (Jernej Černko.) — III. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XV.) — IV. Jeden šolski dan v 3. razredu trirazrednice. (Miško Cizel.) (II.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Razglas in inserat.